

เทศน์เช้า วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาครูบาอาจารย์เราพูดมา เห็นไหม เวลาเข้ามาในวัดแล้วทุกอย่าง เขียวเล็บต่างๆ ต้อง ถอดไว้ที่นั่น ไอ้เรื่องนี้เรื่องของกิเลสทั้งนั้นนะ คนเราเกิดมาเป็นญาติกัน โดยธรรมชาติ มีปากมีท้อง เหมือนกัน จะถูกรุมพิจะทุกข์จนเจ็บใจต่างๆ ทุกคนมันก็มีสิทธิเหมือนกัน ทุกคนมีหัวใจเหมือนกัน ถ้าหัวใจเหมือนกัน อันนี้สำคัญต่างหากละ

แล้วเวลาพูดเวลาคุยธรรมะ เห็นไหม มันเอากิเลสของตัวเองมาพูด แล้วอ้างนะ อ้างว่า สภาวะแบบนี้ๆ อย่ามาพูด เรื่องของกิเลสทั้งนั้นเลย เพราะอะไร? เพราะมันส่งออก มันส่งออก นะ ศีลธรรมขนาดไหน เรารู้ธรรมขนาดไหน เราว่าเรารู้ ขนาดอ้าปากพูดนะผิดแล้ว เพราะอะไร ครูบาอาจารย์ท่านบอก เห็นไหม ของเรานี้ให้ย้อนกลับมาดูใจเรา สิ่งที่คุณใจเรา อย่างที่เราว่า กิเลส มันเหยียบเราจนเต็มดินอยู่แล้วนะ แล้วมันไม่รู้ แล้วมันก็พูดออกไปข้างนอก

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามีภวาสวะ มีภพ คุณิ เวลาหลงตาท่านอยู่ที่หนองผือ เวลาจิตท่านสงบ มาก เวลามันออกเสวยอารมณ์แล้วมันก็ปล่อย เสวยอารมณ์แล้วมันก็ปล่อย “อย่างนี้ไม่ใช่พระ อรหันต์หรือ?” แต่ด้วยคนมีศักยภาพ เห็นไหม ถ้าคำว่า “อย่างนี้” ไม่เอา! ไม่มีเหตุไม่มีผลไง ไม่เอา ถ้าไม่มีเหตุไม่มีผลไม่เอา พอไม่เอาปุ๊บนี่ก็เริ่มเข้าไปหาไอ้ความรู้สึก... พอเข้าไป ถึงไปเห็นจุดและ ต่อมาไง จุดแสงสว่างนะ เข้าไปหาตรงนี้

ถ้าตอนนั้นไปเชื่อตัวเองนะ เชื่อตัวเองเพราะมันว่างหมดๆ ตอนนั้นมันมหัสจรรย์ด้วย เพราะอะไร? เพราะมองไปภูเขานี้มันจะว่างหมดเลย เพราะโมฆราชพูดไว้ เห็นไหม เวลาองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน บอกว่า “ถ้าเรามองให้โลกนี้เป็นความว่าง แล้วกลับมาถอน อุตตานุกิฏฐิ” เวลาเรานั้นย้า เรานั้นย้าตรงนี้นะ

เวลาใครมาบอกกว้างๆ นี่ ใครเป็นคนรู้ว่ากว้าง ใ้อั้วความว่างที่เราพูดนี้ ใครเป็นคนรู้มัน อัถตตานุกิฎฐิ คือผู้รู้ความว่างไง เราเอาความว่างสิ ถ้าเราบอกว่าถ้าเป็นความว่างนะ ใจเราก็มืดเท่าอากาศหรือ? ใจเรามีค่าเท่ากับวัตถุหรือ? ใจเรามันมีค่ามากกว่านั้น เพราะอะไร? เพราะมันเป็นธาตุรู้ ธาตุรู้จะเป็นสสารที่มีชีวิต สสารทั่วไปมันเป็นสสารที่ไม่มีชีวิต เพราะอะไร? เพราะมันแปรสภาพในตัวมันเอง แต่สสารของธาตุรู้นี้ ธาตุ ๖ นี้ ธาตุรู้อันนี้สำคัญมากเลย เพราะอะไร? เพราะมันไม่เคยตายไง มันเป็นธาตุรู้ มันเป็นธาตุที่มีชีวิต มันเป็นจิตวิญญูณ มันมีความรู้ของมัน

แล้วถ้ามันปลดเปลื้องเข้าไป มันจะละเอียดเข้าไปๆ ฉะนั้น ถ้าเราไม่เข้าใจตรงนี้เลย ขณะพวกปุถุชนมันพูดออกมา นี่มันเป็นสัญญาทั้งหมดเลย แล้วสัญญาอย่างนี้ เป็นความว่างอย่างนี้ เราจะถูกประจําเลย ใครมาก็บอกว่า ถ้าว่างอย่างนั้นแผ่สองสสิ่งที่บ้าน ไม้มีความหมายเลย แล้วมันเป็นความคิดของกิเลส เห็นไหม ทุกคนบอกเราเป็นคนดีแล้ว เราทำคุณงามความดีแล้ว ทำไมเราต้องไปวัด เราต้องไปรักษา

นี่มันเหมือนกับคนเรานี้ป่วยแล้วไม่เคยรักษาอะไรเลย แล้วเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นความว่าง เพราะจิตมันเป็นนามธรรม มันนึกว่าว่าง มันว่างของตัวเองมันเองได้ มันไม่เหมือนวัตถุนี้ ถ้าวัตถุมันมีตัวมันเอง มันว่างไม่ได้ เพราะมันเป็นก้อนหิน มันเป็นวัตถุที่มันมีรูป มันเป็นวัตถุที่กระทบ มันต้องมีพื้นที่ว่างให้มันอยู่ แต่นามธรรม แต่จิตมีความรู้สึก พอบอกว่ามันว่าง มันว่างหมดละ

แล้วบอกว่าเป็นพระพุทธรเจ้าสอนว่า “ปล่อยวางเป็นความว่าง เราก็ว่างกันอยู่แล้ว เราก็มีความสุขอยู่แล้ว” อันนี้ก็เลศมันเอาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาหลอกเรานะ มาหลอกผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ มาหลอกทุกๆ คนเลย แล้วเวลาเราศึกษากันมาที่ว่าสิ่งนี้เป็นความรู้ๆ แล้วไปไหนก็บอกอย่างนี้เป็นสภาวะ ถ้าพูดออกมาจะมันผิดแล้ว ถ้าพูดออกมาที่มันมีทิวฐิแล้ว มันมีความเห็นแล้ว

แต่ถ้ามันเป็นความจริงนะ สิ่งที่เป็นความจริง มันจะบอกสัจจะความจริงเลย เพราะอะไร? เพราะมันมีการกระทำของมัน มันเห็นนะ เหมือนของเรา คนเคยนับตั้งคั้นะ เคยนับแบงก์ นับแบงก์เป็นล้านๆ มันนับนี้มันยุ่งยากไหม แล้วเอาแบงก์ออกมานับนี้ นับต่อหน้าธารกำนัลมันจะเป็นอันตรายไหม มันต่างๆ ใหม เขาไม่ทำกันหรอก

การประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันวิปัสสนาเข้าไปนะ มันสมุจเฉทปหาน มันเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไปนะ มันจะมีการกระทำของมัน มันไม่เป็นอย่างนี้หรอก มันไม่เป็นอย่างที่พูดๆ

กันอยู่ ถ้าพูดๆ กันอยู่ การพูดออกมาอย่างนี้เป็นปริยัติทั้งหมดละ มันพูดเป็นปริยัตินะ ไม่ใช่เป็นปฏิบัติ ก็พูดออกมาในภาคปฏิบัติแต่ใจมันเป็นปริยัติ เห็นใหม่ ปริยัติในปฏิบัติไง มันไม่เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริง มันธรรมเหนือโลกนะ ที่ว่าผลของการประพฤติปฏิบัติมันไม่มีในพระไตรปิฎกหรอก ไม่มี! พระไตรปิฎกบอกว่าโศคาบัน สกิทา อนาคา พูดนี้เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ เห็นใหม่ สกิทาคามี อนาคามีต่างๆ นี้ ขึ้นไปอย่างนั้น มันเป็นสภาวะแบบนั้น แต่ท่านไม่ได้อธิบายถึงผลเพราะอะไร? เพราะเวลาคนศึกษาเล่าเรียนจบไปแล้ว เวลาทำหน้าที่การงานขึ้นมา ความชำนาญคนไม่เหมือนกันหรอก เราจบมาเหมือนกัน ผู้มีประสบการณ์ทำงานไม่เหมือนกัน

แต่ถ้าทำงานเข้าเกณฑ์ ผลงานที่สำเร็จมันก็ใช้ได้ใช้ใหม่ แต่คนที่มีความชำนาญมันทำงานได้มากกว่า ดูอย่างศิลปินสิ อย่างภาพวาดต่างๆ เห็นใหม่ วาดได้เหมือนกัน แต่บางคนวาดได้อ่อนช้อยกว่า วาดได้ดีกว่า อันนั้นความว่างก็เหมือนกัน ในสกิทา อนาคานี้มันกว้างขวางแคบขนาดไหน มันเป็นอำนาจวาสนาอันหนึ่ง อันที่บาร์มี แต่ผลที่เป็นเกณฑ์คือว่ามันขาดอย่างไร ถ้ามันขาดอย่างไรนี้ ผลงานที่ทำสำเร็จได้ แต่สำเร็จแล้วออกไปแล้ว มันย่อมมีผลงานที่ละเอียดอ่อนกว่า

คูสิ ดูอย่างโศคาบันนี้ชาติเดียว เห็นใหม่ ที่ว่าเอกพิชิชาติเดียว เห็นใหม่ ๓ ชาติ ๗ ชาตินี้ มันทำไม่อย่างนั้นละ แต่โดยเกณฑ์ ๗ ชาติ ถ้ายังต้องเกิดต้องตายอยู่ แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติเลย มันก็สำเร็จในชาตินี้ สิ่งนี้ความเป็นโดยหลักโดยเกณฑ์อันหนึ่ง โดยความชำนาญ โดยอำนาจวาสนาบาร์มีอย่างหนึ่ง

แต่เวลาคุยกันออกมานี้ เดียวนี้ธรรมะในภาคปฏิบัติเราที่ เวลาเราย้อนกลับนะ ย้อนกลับว่าศาสนาเสื่อมๆ ที่ว่าเสื่อม เสื่อมที่ไหน? เสื่อมในใจของมนุษย์ ศาสนาไม่เคยเสื่อม ถ้าศาสนาเสื่อมๆ ในใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ มันเข้าไปไม่ถึงธรรม เห็นใหม่ เวลาสมัยหลวงปู่มั่นหลวงปู่เสาร์นี่ เป็นผู้ที่รื้อค้นมา แล้วหลวงปู่มั่นหลวงปู่เสาร์นี่เป็นผู้ที่รู้จริง เห็นใหม่ จะเข้าใจกัน จะอยู่ห่างไกลกันนะ หลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่นไม่ค่อยได้เจอกันหรอก แต่ใจถึงใจ ความรู้อันเดียวกันมันจะยอมรับกันอย่างมหาศาลเลย

แล้วพอเริ่มปฏิบัติไป พอคนเริ่มศึกษาเข้าไปมากเข้าๆ เดียวนี้การปฏิบัติเจริญรุ่งเรือง แต่เจริญรุ่งเรืองมันก็เป็นผลที่ออกมาจากผลที่เราไปจำมาอันนั้นไง นี่มันเสื่อมไปตรงนี้ มันเสื่อมตรงเข้าไม่ถึงใจ นี่ศาสนาเสื่อม เสื่อมเพราะมันไปติดพิธีการกันหมด

คูลี ตัวอย่างที่เข้ามาถาม เห็นไหม ว่าถ้าเป็นสังฆทาน สิ่งที่เป็นสังฆทานโดยทั่วๆ ไป เขาบอกว่าถ้ามาในสายปฏิบัติเรานี้ ถ้าเป็นเรื่องสังฆทาน เห็นไหม สีละวันตัสสะ เป็นผู้มีศีล แต่ถ้าเป็นพวกสังฆโฆก็ต้องอุปโลกน์ เขาก็มั่นใจว่าอย่างนี้เขาไม่เป็นเปรต แต่ไปโดยวัดทั่วๆ ไป เขาก็ต้องถวายนาน ถ้าเขาไม่ทำกัน อย่างนั้นเป็นเปรตใหม่

เราจะบอกว่า สังคมทำกันไปเป็นพิธีกรรม พอพิธีกรรมทำกันไปเป็นพิธี เห็นไหม มันหลังดี ทำแล้วมันดูน่าเชื่อถือ แล้วน่าเชื่อถือนี้ ถ้าเราให้กันโดยเราเป็นสังฆทานในหัวใจของเรา อย่างเช่น เราจะถวายนาน เรานึกไปสังฆทานแล้วเราถวายของเราไปเลยนี่ เป็นสังฆทานแล้วนะ เพราะเจตนาเรามีแล้ว

แต่ถ้าเป็นพิธีกรรม ไม่ได้นะ! ต้องขาดนู่นขาดนี่ ต้องประกอบพิธีทั้งหมดเลย ก็เหมือนเราไง เราทำอะไรโดยความสะดวกของเรา กับเราทำอะไรโดยต้องมีสัญญาทั้งหมดเลย สัญญาๆ เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเป็นสังฆทานมันก็เป็น แต่ถ้าทำตามอกิธรรม เขาบอกไม่ได้ ไม่เป็นสังฆทานหรอก ถ้าสังฆทานต้องครบทุกอย่าง ต้องกล่าวคำถวาย ต้องทุกอย่างเลย!

แล้วทุกอย่างเลย แล้วเวลาโยมให้ทุกอย่างเลย แต่เวลาของเป็นของสงฆ์แล้ว แล้วทำไมพระไม่ทำให้ครบละ ถ้าเป็นสังฆทานบิณฑบาตก็เหมือนกฐินนี้ เหมือนกฐินเวลามีกฐินแล้วต้องมีการอุปโลกน์เพราะมันเป็นของของสงฆ์ ผู้ใดใช้ของสงฆ์ผู้นั้นเป็นเปรต เห็นไหม แล้วเวลากระทำกัน ทำกันเวลาเขาให้เขามาให้ เพื่อให้ให้ดูมันหลัง แต่เวลาอุปโลกน์ เวลาทำให้มันถูกต้องไม่ได้ทำ พอไม่ได้ทำนี่เขาถึงว่าเขาไม่สบายใจเลย

จะบอกว่า เวลาเราศึกษาเข้าไปแล้วนะ เราไปรู้จักระเบียบ รู้กฎหมาย รู้ต่างๆ แล้วเราทำผิดๆต่างๆ ไปนี่มันจะสะเทือนใจเรามาก แต่ถ้าเราทำขึ้นมาสิ่งนี้ถ้าเป็นกฎหมาย ถ้ามีการร่างกฎหมายเข้าไปในกรอบกฎหมาย ต้องเป็นกฎหมาย แต่ถ้าเราทำนะ มันไม่เข้ากรอบกฎหมาย แต่มันเป็นบุญกุศล เห็นไหม

อย่างเช่น เรามานี้เราวายเป็นๆ จะเป็นสังฆทานไม่สังฆทาน เราเจตนาดี สังฆทานดิบ สังฆทานสุก เห็นไหม สังฆทานเปียก สังฆทานอาหาร อาหารที่ว่าในปีนโตนี้ แม้แต่ปีนโตเดียวเรา ยกขึ้นจบบนหัวนะ แล้วเราคิด เราน้อมนีกวายเป็นสังฆทาน เป็นสังฆทานโดยตัวเราเองเลย แล้ว เป็นสังฆทานแล้วแต่ไม่ได้กล่าวคำถวายใช้ใหม่ ไม่ได้กล่าวคำถวายมันก็ไม่เป็นกฎหมายขึ้นมาใช้ใหม่ พอไม่เป็นกฎหมายขึ้นมาคนใช้ขึ้นไปมันก็ไม่เป็นโทษกับใครใช้ใหม่

สิ่งที่มันเป็นโดยเนื้อหาสาระของมัน มันมีอยู่ แต่ก็ไปแอ๊กชั่นกัน ไปทำเป็นประเพณีกัน เห็นไหม มันเสื่อมกันไปเรื่อยๆ เสื่อมเพราะติดพิธีกรรมไป ก็เอากฎหมาย เอาสิ่งที่เป็นกระตุกมา แขนงคอกัน สิ่งที่เป็นเนื้อหาสาระไม่กิน ของที่เป็นเนื้อหาไม่เอา เอาแต่กระตุกมาแขนงคอกัน แล้วก็อวดนะว่าฉันมีกระตุกๆ อวดกันไป

ปฏิบัติก็เหมือนกัน ถ้ามันเข้าไม่ถึงนะมันจะมีอะไรละ มันก็พุดออกมากระตุกทั้งนั้น เพราะอะไร? เพราะสิ่งนี้มันเป็นโทษกับเรา โทษตรงไหนรู้ไหม โทษว่าเราหลอกเราจนเราเชื่อใจ เราหลอกนะว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ มันเป็นความว่าง ปัญญาเกิดอย่างนี้ๆ แล้วเราก็เชื่อกันไป พอเชื่อกันไปนี่มันหลอกเราแล้วเราก็เชื่อ แล้วไปหลอกคนอื่นเชื่อใหม่ ถ้าหลอกเราเชื่อนี้กิเลสมันกดทับ มันบีบบีบสีไปฟงใจเชื่อมัน แล้วถ้าคนเชื่ออย่างนี้ หนึ่ง...หลง สอง...เสียเวลา ถ้าหลงเสียเวลาไปนี่มันเสียเวลาไป

แต่ถ้าเราตรวจสอบของเราไป ถึงที่สุดมันต้องถึงที่สุดได้ ถึงที่สุดได้มันจะรู้ได้เห็นได้ แต่ตรงนี้เราจะเชื่อไม่ได้ เพราะอะไร? เพราะพอเวลาพุด เห็นไหม เราพุดกับใคร นักปฏิบัติที่ว่าอยู่ในวงของพระก็พุดได้ลึกซึ้ง คนศรัทธาใหม่ไง เห็นอะไรก็เป็นบุญกุศลไปหมด เห็นอะไรก็เคารพนบนอบไปหมดเลย แต่พอเข้าไปเห็นรู้ข้อเท็จจริง รู้เนื้อหาสาระมันก็ถอยห่างออกมา เห็นไหม พอถอยห่างออกมานี้ สิ่งนี้มันก็ประสบการณ์มา เวลาพุดอะไรมันก็เริ่มดีขึ้น

แต่ถ้ายังศรัทธาใหม่เห็นอะไรก็ดีไปหมด เห็นไหม ก็คำเดียวกันว่า “ว่าง” ใครก็ว่างๆ เหมือนกัน ว่างของใคร? ว่างของเด็กมันก็ว่างประสาเด็กๆ เห็นไหม ว่างของผู้ที่เขาแบกรับ แบกภาระมาแล้วทิ้งภาระไป ว่างอันนั้นก็มีความสุขนะ แต่ถ้าเป็นความว่างของศาสนา มันไม่ใช่อย่างนั้น ความว่างของศาสนาตัวเราไง ตัวเราทิ้งภาระ แต่ไอ้คนทิ้งภาระเห็นไหม คุณติ ตัวจิต จิตปล่อยวางเขาหมดเลย แล้วตัวจิตมันปล่อยใคร ตัวจิตนี้มันเป็นใคร แล้วตัวจิตมันจะละตัวมันเองได้อย่างไร

เห็นไหม ความว่างมันมีลึกลับ มีหลายๆ อย่าง เพราะพูดถึงความว่างแบบนี้ ถ้าเป็นทุกๆ ไป จะบอกว่าเป็นอินไทย เพราะอะไร พุทธวิสัย โลก กรรม ฌาน ฌานคือสมาธิ สมาธิเป็นอินไทย มันจะว่างขนาดไหนพูดไปเถอะ ความว่างนี้ไม่มีขอบเขต ถ้าเรื่องมันเป็นอินไทย

แต่ถ้าเป็นโศคาบัน ...มี สกิทา ..มี อนาคตา ...มี พระอรหันต์ ...มี

มีเพราะอะไร? เพราะมันถือกันได้ง่าย มันขอบเขตของมัน มันต้องขอบเขตของมัน มันมี เป็นความเป็นไปของมัน มันมีเหตุมีผลไง มันถึงเป็นอริยสัจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัส รู้ตรงนี้ รู้ขอบเขตตรงนี้ รู้ความเป็นไปของตรงนี้

เวลาพระอรหันต์สมัยพุทธกาล เห็นไหม อ้างว่าเป็นพระอรหันต์ จะไปหาองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าบอกไม่ต้องหรอก ให้พระไปปักหน้าไว้แล้วบอกให้แะป่าช้าก่อน เห็นไหม พอเข้าไปในป่าช้าไปเห็นซากศพ เห็นอะไรต่างๆ เข้า มันมีอารมณ์กระเทือนใจ มันรู้แล้ว ไม่ใช่พระอรหันต์

แต่ทำไมตัวเองไม่ตรวจสอบล่ะ ตัวเองไปเชื่อมั่น ให้กิเลสมันเหยียบ เหยียบว่าตัวเองเป็น พระอรหันต์ จะไปรายงานพระพุทธเจ้าด้วยนะ พระพุทธเจ้าบอกไม่ต้องเข้ามาเลย ให้พระไปปักไว้ แล้วบอกให้เข้าไปเที่ยวไปคูป่าช้าก่อน ไปเห็นอาการต่างๆ มันก็แสดงออก นี่ถ้ามันมีการ ตรวจสอบ มันมีขอบเขตของมัน ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ล่ะ ทำไมองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นว่าอันนี้ไม่ใช่ล่ะ ทำไมอันนี้ใช่ล่ะ เห็นไหม

คูสิ บางทีว่าเด็กเป็นพระอรหันต์ มีเด็ก มีพระผู้เฒ่าเป็นผู้ร่างค่อม แล้วพระก็ไปลูบหัวเล่น ไปอะไรกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “อย่าไปทำ นั่นพระอรหันต์นะ” เห็นไหม พระ อรหันต์เขาไม่แสดงตัวของเขา เขาเจียบของเขา เขารู้ตัวของเขา เพราะอะไร? เพราะการแสดงออก อย่างนั้น ถ้ามันมีกิเลสมันเป็นไปสภาวะแบบนั้น เว้นไว้แต่ครูบาอาจารย์ขณะที่แสดงธรรม ขณะ ที่ว่าพูดสอนไง พูดสอนมันต้องแสดงความจริง พูดสอนไม่ใช่อวดอุตริมนุสสธรรม เวลาสอนนี้ เวลาแสดงออก ตอนสอนนี้ต้องจริงๆ

แต่เวลาไม่ใช่เรื่องหน้าที่มันไม่ควรออก แล้วพระก็ไม่เข้าใจกัน ไปลูบหัวเล่นนะ จนองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้เตือนเอง เพราะพระปลุกชนไปลูบหัวพระอรหันต์เล่นมันเป็น กรรม มันเป็นกรรมนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นแล้วสงสารมาก เตือนอย่างนั้น แต่

เวลาที่แสดงตัวออกไปว่าจะเป็นพระอรหันต์แล้วไปหาพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าบอกไปเลย ไปดู
ซากศพก่อน ไปดูให้มันกระเทือนใจก่อน เห็นไหม นี่ความเป็นไปของกิเลส

ฉะนั้นเวลาเขาแสดงออกมา เข้าวัดว่าเป็นสิ่งที่เป็นธรรม ทัศนียภาพที่นั่น เวลาอ้าปาก
ขึ้นมาขึ้น เป็นอย่างนั้นๆ ไปวัดก็ไปเทศน์ให้พระฟัง ใจจะเทศน์ให้พระฟัง แล้วคำเทศน์ออกมา
เอ็งอ้อออกมากิเลสที่นั่น ถึงว่างคหยาบท้องไปเลย หายท้องออกไปเลย เห็นไหม เพราะอะไร?
เพราะในศาสนาเราต้องมีความจริง ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้า
ธรรมะเห็นไหม นี้อกาลโก ไม่มีกาล ไม่มีเวลา ไม่มีกาลนะ จะบอกว่า ๒,๕๐๐ ปีแล้ว ๕,๐๐๐ ปี
แล้วจะไม่มีพระอรหันต์ ถ้าเป็นอย่างนั้นจริงนะ พระศรีอริยเมตไตรยจะตรัสรู้เองไม่ได้ ถ้าเป็น
อย่างนั้นจริง

มันเพียงแต่ว่าเพราะเราเสื่อมกันเอง ใจของเรามันไม่ศรัทธา ใจของเราศรัทธาก็เข้าไม่ถึง
จิตใจเราถอยห่างจากศาสนา ไม่ใช่ศาสนาเสื่อม ใจของเราจะถอยห่างจากศาสนา ศาสนามีอยู่แล้ว
มันคง เพียงแต่คนจะเข้าถึงและไม่เข้าถึง ฉะนั้นเราต้องรักษาหัวใจของเรา สิ่งใดเราต้องหมั่น
ตรวจสอบ หมั่นพิจารณาของเรา

แล้วการแสดงออก เห็นไหม แสดงออกของใคร ถ้าแสดงออกของธรรม คุณิ ธรรมอ่อน
นุ่มถ่อมตน กิเลสอหังการ แต่ธรรมอ่อนนุ่มถ่อมตน อ่อนนุ่มถ่อมตนเพื่อเป็นธรรมนะ อย่า
อ่อนนุ่มถ่อมตนโดยกิเลส ๒ ชั้น พยายามจะอ่อนนุ่มถ่อมตนโดยเล่ห์เหลี่ยม อ่อนนุ่มถ่อมตน
โดยเล่ห์ ไม่ใช่อ่อนนุ่มถ่อมตนโดยธรรม ถ้าโดยเล่ห์อ่อนนุ่มถ่อมตนไม่ใช่ธรรมหรือ การอ่อน
นุ่มถ่อมตนมันก็มองได้ ถ้ามีกิเลสมันก็แสดงออกอย่างหนึ่ง ถ้าไม่มีกิเลสมันแสดงออกอย่างหนึ่ง
เห็นไหม นี่เป็นสภาวะธรรม

เราศึกษาของเรา เราพบพระพุทธศาสนา แล้วเราปฏิบัติของเรา เพื่อเรา ถ้าให้เข้าถึงใจเรา
อย่าไปเชื่อ อย่าให้กิเลสมันเหยียบ เหยียบในหัวใจของเรา กิเลสเหยียบจริงๆ เลย อ่างธรรมกัน
ตอนนี้ธรรมะฝ่ายปฏิบัติเจริญ แล้วเจริญมีศักยภาพ ก็ว่าเจริญกันไป แล้วก็ไปอ้างอิงกัน แล้วเหยียบ
ตัวเอง เหยียบเราก่อนเลย คนอื่นเป็นเรื่องของสัตว์โลกเขา เป็นเรื่องของเขา ใจเราอย่าให้กิเลสเรา
เหยียบ เราต้องให้เป็นสัจจะความจริง แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เอวัง